

jeho přednosti, bylo by proto vhodné, kdyby tento stroj doplnil vybavenost závodu, neboť tvoří přechod mezi lanovkovým a traktorovým přibližováním. Je jak technicky, tak ekonomicky výhodný pro přibližování ve stráních do 200–300 m, v užších porostech okolo cest, v porostech oddělených potoky a stržemi a podobně. Přiblížení dříví z těchto porostů traktory vyžaduje vyšší náklady na budování přibližovacích linek a přejezdů a nasazení lanovek s navijáky DON je pracnější a ekonomicky méně výhodné.

Za období používání navijáku DNT 4 jsme zkoušeli několik způsobů jeho využití:

1. Přibližování pojezdem traktoru

Při prostém traktorovém přibližování je výhodou dvoububnového navijáku, že lze současně odděleně přibližovat dva sortimenty. Po dojezdu na sklad odpadá nové zapínání a třídění sortimentů. Rovněž je možno vyklízovat dříví ze dvou stran, což má své klady, zejména při rozptýlené těžbě. Podstatně méně pracné je dobírání dříví po trase. Po příjezdu na další stanoviště není nutno uvolňovat a odepínat náklad, ale dříví se zavěsí, případně i soustředí druhým bubnem. Kapacita až 300 m lana v jednom bubnu dovoluje soustředit i dříví, které bylo doposud používáno navijáky nedosažitelné a zůstávalo proto v porostech.

2. DNT 4 jako lanový systém

Tímto způsobem jsme přibližovali po svahu dolů hlavně v krátkých pruzích do 150 až 200 m, v porostech oddělených potoky a porostech, kde přibližovací cesta byla v protější stráni. K traktoru nebyla dodána věžička, volili jsme proto v jednom případě zvýšené kladky umístěné na stromě u traktoru, v ostatních případech byl stroj nasazen ve vydatých terénech nebo byl postaven na protější stráni. Při tomto způsobu přibližování je hlavním požadavkem, aby lano bylo po napnutí dostatečně vysoko nad terénem. Princip lanového systému spočíval v tom, že na vratném laně je nasazena jednoduchá dvojkładka, která při přibrzdování vratného lana je nadzvedávána a tím je nadzvedáván i vlečený kmen. Tak lze snadněji zvládnout překážky, balvany, vývraty apod. Podle terénu a skládek jsme volili různou technologii. Je možno vyklízovat hotové sortimenty nebo zvolit metodu kmenovou či stromovou. Síla navijáku je dostatečná i pro vyklízování kmenů o hmotnosti přes 2 m³. Možnost skládek a odvozu určuje, zda dříví je ponecháváno pod lanem nebo dále odtahováno traktorem. Podle všech těchto okolností je nutno volit posádku, a to dvou- až pětičlennou. Při použití lanového systému ve vhodných terénech bylo dosahováno průměrného výkonu 300 m³ měsíčně.

3. DNT 4 jako pohonná stanice lanovky

Na našem závodě je převaha vypouklých terénů a lanovým systémem nelze pak čela kmenů zvedat dost vysoko nad překážky. Rozhodli jsme se proto využít navijáku k přibližování po nosném laně. Byla vytvořena komplexní četa ve složení: 2 káčeři, 1 manipulát a strojník, kterou v případě nemožnosti rampovat pod lanem doplňuje traktorista, který dříví od lana odtahuje a třídí. Káčeři po příjezdu kočky do porostu se střídají při zapínání kmenů. Výstroj

traktoru jsme doplnili nosným lanem o průměru 18 mm, 2 podpěrnými botkami s patřičnými úvazky, napínacím zařízením a jednoduchou kočkou. Při přibližování dolů je nutno podle délky trasy prodloužit vratné lano. Posádka má proto ještě náhradní lano o průměru 10 nebo 11 mm, které podle potřeby připlétá k vratnému lanu. Přiblížení po nosném laně je plynulejší a rychlejší, nedochází k zachycování o překážky a je možno zvládnout všechny druhy terénu. Proti lanovkám s navijákem DON je podstatně rychlejší a jednodušší kotvení stroje. Výkon posádky se zvýšil na 400 m³ měsíčně, z toho bylo asi 30 % listnaté hmoty.

Od doby zavedení DNT 4 do provozu bylo dosaženo těchto výkonů

rok 1978	březen až prosinec	3086 m ³
rok 1979	leden až prosinec	4837 m ³
rok 1980	leden až prosinec	4504 m ³

Celkově můžeme hodnotit DNT 4 jako výkonný prostředek s možností použití při různých technologiích a způsobech přibližování, který má uplatnění na všech závodech. Zejména by však měl být využit na těch závodech, kde není zavedeno lanovkové přibližování a kde jsou svahy se sklony přes 40 %. Vzhledem k provozní spolehlivosti a jednoduchosti, může s tímto navijákem pracovat i méně zkušený kolektiv. Výkonnost a efektivnost pak záleží na správné technologii, nasazení na odpovídající pracoviště a na zájmu techniků závodu angažovat se pro nové mechanizační prostředky. *Ing. M. Pěchůvka*

ochranářská hlídka

OCHRANA OSIVA PŘÍPRAVKEM DELICIA

Na podzim 1980 byl útvar ochrany lesů VÚLHM pověřen vypracováním metodiky ochrany osiva smrku ztepilého proti skladištním škůdcům. Vzhledem k povaze tohoto materiálu bylo možné navrhnout ošetření jediné některým z plyných chemických prostředků. Z možných alternativ přicházela v úvahu jediná – přípravek Delicia. Tento přípravek je již několik desetiletí úspěšně používán k asanaci obilí. Poněvadž však osivo jehličnatých dřevin má dosti odlišné chemické složení, zvláště vyšší obsah tuků, bylo nebezpečí jeho negativního vlivu na klíčivost.

Protože ani v literatuře ani od pracovníků ÚKZUZ a VÚP nebylo možno v tomto směru získat spolehlivé informace, bylo nutno vliv Delicie na klíčivost prověřit. K tomuto účelu byly vybrány tři vzorky semen smrku ztepilého (rok sklizně 1972, 1975 a 1978) a jeden vzorek borovice lesní (rok sklizně 1978) dodané ze Semenařského závodu v Týništi nad Orlicí. Část každého vzorku byla po dobu 8 dnů exponována

60: 122-132

Lesnická práce 1981

Vliv přípravku Delicia na klíčivost semen smrku ztepilého a borovice lesní (v %)

Dřevina	SM		SM		SM		BO	
	1972		1975		1978		1978	
Expozice	V	S	V	S	V	S	V	S
1	76	82	73	76	85	83	90	92
2	74	78	80	87	85	85	94	91
3	80	76	76	81	80	81	92	86
4	78	74	84	79	83	86	89	89
5	82	78	85	83	82	84	87	82
6	80	79	80	84	84	81	86	81
Průměr	78,3	77,9	79,7	81,7	83,2	83,3	89,7	86,8

v prostoru zamořeném 0,1% fosforovodíku (fosforovodík, jako účinná látka se vyvíjí z fosfidu hliníku působením vzdušné vlhkosti). Z exponované a neexponované části každého vzorku bylo vybráno 6 × 100 semen a zjištěna jejich klíčivost. Výsledky byly testovány Kolmogorov-Smirnovovým testem (Keeping E. S., 1967). Klíčivost ošetřených a neošetřených semen je naprosto shodná. Jediné rozdíly bylo možno pozorovat mezi různě starými vzorky, kde u starších vzorků byla pochopitelně o něco nižší. Přípravek Delicia (nebo též Phostoxin – AIP v tabletách) lze tedy bez obav používat ve skladech lesního osiva proti skladištním škůdcům. Přípravek Delicia aplikujeme v dávce 1 sáček na 500 kg ošetřeného materiálu po dobu 8 dní, přípravek Phostoxin v dávce 20 gramů (= 7–8 tablet) po dobu 6 dní. Oba přípravky aplikujeme jen při teplotách nad 10 °C.

Zbyšek Šustek

K BAREVNÝM TABULKÁM HOUBOVÝCH CHOROB

V minulém roce jsme začali připravovat seriál barevných příloh, které by měly zobrazit nejdůležitější choroby lesních dřevin, především ve výsadbách, kulturách a mlazinách, a navázat tak na seriál houbových chorob semenáčků a sazenic v lesních školkách. Ukazuje se, že barevné přílohy plní svoje poslání a že se setkávají se zájmem pracovníků provozu. Do redakce i do ústavu dostáváme řadu informací o výskytu chorob, i odezvu a připomínky na naše příspěvky v Ochrannářské hlídce. Řada z nich je zajímavá a podnětná; vybíráme jeden příspěvek a předpokládáme, že bude zajímat i ostatní čtenáře Lesnické práce. Zaslal nám jej náš čtenář s. Jůlius Dalmady z Banské Bystrice.

„Se zájmem jsem četl příspěvek o nebezpečných kořenových hnilobách lesních dřevin ve výsadbách a mlazinách v Lesnické práci č. 5/1980. Dovolte mi, prosím, k otázce uvést některé názory a poznámky. Souhlasím, že kořenové hniloby jsou důležitými činiteli v lesním hospodářství. Při tom jejich negativní vliv sahá až do věku kmenovin, kde dřeviny, i když na přirozeném stanovišti, v důsledku kořenové hniloby jsou vyvrácené větrem a škoda je neprávem připisována na konto větrných polomů.

Myslím, že mimo pařezy po zmýcených stromech se na rozšiřování kořenových hnilob významnou měrou podílí zeslabení sazenic vyvolané samotnou sadbou, deformací kořenového systému, jeho poraněním apod. Tak jak píšete, možnost infekce kořenového systému je značná, když je strom oslabený již jinými škodlivými vlivy. Jestliže zobrazené kmínky představují reprezentativní vzorek souboru napadených jedinců, nepřirozené postavení kořenů vzniklé a fixované nesprávnou a pro vývoj sazenic škodlivou sadbou může potvrdit tento názor.

Sadba jako nejrozšířenější způsob umělé obnovy je více méně násilným a nepřirozeným zásahem do života sazenice, při kterém každá sazenice od vyvedávání, manipulace, přepravy až po zasazení hodně utrpí na své vitalitě. A následující vlastní sadba v různých stanovištních poměrech (půdních, povětrnostních) a provedená různou mírou pečlivostí dává sazenici do věna více méně sníženou odolnost proti chorobám a škůdcům. Přitom ani obalovaná sadba není bez různých nedostatků.

Lesník by se neměl mýlit přesadbou, kořenovými a korunovými řízků apod., jak je to prováděné za podstatně rozdílných poměrů v zahradnictví a sadovnictví. Měl by více a všestranně dbát o zdraví rostoucího dřeva – živého organismu stromu – a to od jeho útlého věku až po těžbu a méně se spoléhat na hojení ran a regenerační schopnost dřevin.

Doplňuji, že podle zkušeností různá primární poškození na tomto úseku jsou zásadně důležitá, poněvadž otevírají cestu nejrůznějším škůdcům.

Přihnutím zeminy se nedostatky sadební techniky i poškození sazenic navždy ukryjí. Jen agilní a hloubavý lesník nebo pátrající pracovník výzkumu po odhnutí zemního krytu objeví prvotní příčinu nezdarů a úhynu. Tak poznáme kultury a odrostlé porosty, ve kterých ke kořenovým hnilobám došlo poraněním povrchových kořenů při pastvě, zejména u smrku. Při těžbě i přibližování prováděném zvláště za mízy dochází k poškození kořenů přirozených náletů. Je třeba připomenout významnou okolnost, že při sadbě se dostávají sazenice převážně na místa, kterým neodpovídá jejich kořenový systém vytvořený ve školce. Přestavba kořenových systémů však probíhá na úkor růstu nadzemní hmoty, případně vitality